

Od *hyperlinka* do *natpoveznice*, od *spama* do *neželjene poruke*

Knjiga *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja* autora Antuna Halonje i Milice Mihaljević druga je knjiga u nizu *Nazivoslovlje i nazivlje* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, a objavljena je u suizdavaštvu Instituta i Hrvatske sveučilišne naklade. Prva je knjiga toga niza *Hrvatski terminološki priručnik* autorica Lane Hudeček i Milice Mihaljević, riječ je o osnovnom terminološkom priručniku za uređivanje nazivlja pojedinih struka.

Autori knjige, Antun Halonja i Milica Mihaljević, računalnim se nazivljem bave dugo i njihova je suradnja već dala nekoliko pozornosti vrijednih rezultata.

Knjiga *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja* podijeljena je u šest većih cjelina: *Funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika i računalni žargon*, *Računalni žargon*, *Hrvatsko standardnojezično računalno nazivlje*, *Terminološka načela i njihova primjena na računalno nazivlje*, *Nekoliko zabluda o računalnome nazivlju* i *Rječnik hrvatskoga računalnoga žargona*.

U svakome od tih poglavlja donosi se čitav niz zanimljivih zapažanja i analiza: sustavno se progovara o tvorbenim modelima primijenjenim u tvorbi računalnih naziva, pa, što je svakako novost, i u tvorbi žargonskih naziva (npr. o kraćenju kojim se dobivaju riječi poput *frekva*, *grafa*, *konfa*, *net*, o stapanju kojim se dobivaju nazivi poput *webolucija*, *fajnlfantastično* itd.) sinonimnim i antonimnim odnosima među nazivima,

Antun Halonja i Milica Mihaljević:
Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja,
Hrvatska sveučilišna naklada i
Institut za hrvatski jezik i
jezikoslovlje,
Zagreb, 2012.

svoje općejezično dobiva i novo terminološko značenje. Pogrešnost argumenta da *hrvatski naziv ne označuje čitav traženi pojam* objašnjavaju pokazujući da ta zabluda proizlazi iz nerazlikovanja tvorbenoga i terminološkoga zna-

o odnosima bliskoznačnosti, paronimnim odnosima, pleonazmima, metaforama, dijalektnim elementima itd. Pažljivo se značenjski razlučuju bliskoznačnice koje se često upotrebljavaju kao sinonimi, npr. *monitor* i *zaslon*, *podatak* i *obavijest*, *spremnik* i *memorija*, *internet* i *svjetska mreža* te paronimi, riječi koje slično zvuče i često se pogrešno upotrebljavaju jedna umjesto druge, npr. *elektronski* i *elektronički*, *informacijski* i *informatički*, *operater* i *operator*, *tehnika* i *tehnologija* itd.

Velik je doprinos knjige *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja* i u tome što progovara o najčešćim zabudama o računalnome nazivlju, a baveći se u novije vrijeme i normiranjem naziva poslovnoga jezika mogu reći da se te zablude ne odnose isključivo na računalno nazivlje, nego i na svako nazivlje koje u današnje vrijeme ima velik unos iz engleskoga. Iznimno je važno što se u ovoj knjizi argumentirano objašnjava zašto su posve nevaljani argumenti koje tako često čuje svatko tko se nazivljem bavi. Prvi argument *engleski je naziv mnogo precizniji od hrvatskoga - engleski naziv točno odražava određeni pojam - svi znaju što znači engleski naziv* (taj se argument često proširuje u *engleski je jezik mnogo precizniji od hrvatskoga*) autori odbijaju upozoravajući na činjenicu da je engleski naziv često nastao terminologizacijom riječi općega jezika koja uz

čenja: „Kao što se u općemu jeziku *di-zalo* i *diže* i *spušta*, *brijač* i *šiša* i *brije ljude*, *uspinjača* se i *uspinje* i *spušta*, *uzletište* služi i za *polijetanje*, ali i za *slijetanje zrakoplova*, tako i u nazivlju tvorbeno značenje ne mora u potpunosti odražavati terminološko značenje koje je određeno definicijom.” Autori pokazuju i nevaljanost čestoga argumenta da *normativno bolji naziv ima drukčije značenje od normativno lošijega naziva* upozoravajući na činjenicu da se u strukama u kojima je bolji naziv potisnut temeljem toga argumenta, taj bolji naziv gotovo nikada ne upotrebljava jer za njim nema potrebe, tj., točnije rečeno, ne postoji uopće potreba za dvama nazivima. Četvrti argument koji se često čuje u obrani uporabe engleskih naziva jest da će *prihvatanje engleskoga nazivlja povećati znanje engleskoga jezika*. Taj argument autori također odbacuju navodeći rezultate ispitivanja provedena na 150 studenata.

Knjiga je, osim s terminološkoga i leksikološkoga, zanimljiva i s normativističkoga gledišta. Njezin je doprinos normiranju hrvatskoga nazivlja znatan. U četvrtome se poglavlju navode primjeri primjene terminoloških načela na računalne nazive (*on-line* i *off-line*, *internet provider*, *Internet*, *internet*, *internetski*, *kabel*, *kabeli*, *kabelski*, *kabeliranje* itd.) te se veoma argumentirano i podrobno objašnjava zašto se u pojedinim sinonimnim parovima ili nizovima

prednost daje pojedinomu nazivu. Taj je pristup veoma dobar jer doprinosi razumijevanju postupaka koji se primjenjuju u normiranju naziva pojedine struke. Kao primjer možemo uzeti poglavlje naslovljeno *E-* u kojemu se iscrpno objašnjavaju svi problemi povezani s uporabom toga predmetka u hrvatskome jeziku (npr. u *e-pošta*, *e-adresa*, *e-tekst*, *e-učenje*, *e-zine*, *e-Hrvatska*) te se objašnjavaju svi problemi povezani s uporabom toga predmetka u hrvatskome jeziku i u hrvatskome pravopisu. Tako se rješava i problem pisanja toga predmetka na početku rečenice, a i obrazlaže zašto *e-* treba pisati sa spojnicom iako se to ne uklapa u pravila o pisanju spojnice koja pravopisi donose. Iscrpno analizirajući i sustavno objašnjavajući normativno upitne računalne nazive, autori primjenom znanstvenoga aparata koji je također temeljito objašnjen i raščlanjen, tj. primjenom terminoloških načela predlažu valjan hrvatski naziv. Pritom su njihova objašnjenja jasna i razumljiva, u obzir uvijek uzimaju potpunu sliku problema, navode sve nazive kojima se označuje jedan pojam te predlažu najprihvatljiviji naziv, dok ostale određuju s pomoću teorijskoga okvira danoga u jednome od početnih poglavlja te ih određuju kao riječi iz određenoga funkcionalnoga stila, žargona itd.

Iznimno je koristan rječnik koji se nalazi na kraju ove knjige. Bilo bi dobro da autori nastoje prikupljati građu jer bi on od dodatka knjizi mogao prerasti u pravi rječnik za koji bi zasigurno postojalo veliko zanimanje.

Knjiga popunjava jednu veliku prazninu, onu koju nisu popunili informatički rječnici koji uglavnom navode nizove sinonimnih naziva ne pridružujući im nikakvu oznaku prema kojoj bismo mogli zaključiti o njihovom normativnom statusu, tj. koji ne nude odgovor na pitanje koje korisnika redovito zanima: koju od tih riječi treba upotrebljavati u standardnome jeziku, tj. kao standardnojezični računalni naziv.

Dakle, riječ je o znanstvenoj knjizi koja obiluje informacijama koje bi mogle zanimati jezikoslovce, računalne stručnjake, svakoga koga zanima stručno i žargonsko nazivlje, *hakere*... Knjiga se lako i jednostavno čita, a zanimljiva je i računalnim stručnjacima i laicima jer je računalno nazivlje u današnje vrijeme dobrim dijelom ušlo i u opći leksik. Stoga bi ovu knjigu valjalo preporučiti i profesorima informatike jer upravo oni odgajaju generacije koje tek ulaze u svijet novih tehnologija, računala i računalnoga nazivlja.